

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO

KUPONKIEURO JA PIENYRITYSTEN VERKOSTO

LOPPURAPORTTI

Hanke muodostui kahdesta erillisestä toimenpiteestä, paikallisvaluutasta ja pienyritysten verkostosta. Tämä loppuraportti on paikallisvaluutasta ja liitteenä oleva (LIITE 1) on loppuraportti pienyritysten verkostosta.

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
Tilaisuudet ja tapaamiset paikallisvaluutan osalta hankkeen aikana	3
Paikallisvaluutan eteneminen prosessina hankkeen aikana	5
Paikallisvaluutan medianäkyvyys hankkeen aikana	9
Paikallisvaluutan laajuus hankkeen aikana	10
Verkottuminen ja sopimukset hankkeen aikana	12
Laillisuusselvitykset hankkeen aikana	14
Hankkeen aikana esille nousseita parannuksia ja ideoita	15
Jatkotoimenpiteet ja johtopäätökset	18
Hankkeen tulokset suhteessa tavoitteisiin	20

Tilaisuudet ja tapaamiset paikallisvaluutan osalta hankkeen aikana

Lista ei sisällä kaikkia hankkeelle tehtyjä työpäiviä, eikä pienhankintojen kautta hankkeelle tapahtuneita työsuoritteita.

2017

Ennen hankkeen kilpailutuksia, hankeajan jo alettua, Sysmän kunnanhallitus halusi lisäselvityksiä ennen lopullista etenemistä.

5.9 Bristol/Lewes-esimerkit ja yrittäjien tilaisuus Camping Sysmä.

7.9 Kunnan AIKO-info Teatteritalo.

13.9 Arantio Oy suunnittelu / neuvottelu Helsingissä.

20.9 Arantio + alihankkijat käynti Sysmässä, toteutusmallin viimeistely, kunnanjohtajan tapaaminen + muita tapaamisia.

27.10 Aalto-yliopiston edustajien tapaaminen, Helsinki.

31.10 Ohjausryhmän kokous ja ennakkopalaverit Pekka Huikko + kunnanjohtaja.

10.11 Aamukahvit info + Arantio Oy esittely yrittäjille.

13.11 Ohjausryhmän kokous.

23.11 Koulutus yrittäjille.

28.11.2017 Työpaja Sysmässä, Arvotakomo.

5.12 Palaveri pienhankintojen toteuttajien kanssa.

12.12 Sysmän johtoryhmä + keskustelut kunnanjohtajan kanssa. Pääkäyttäjäksi sovittiin talousjohtaja ja muutenkin sovittiin työnjaosta ja etenemisestä.

13.12 Käynti Arantio Oy Helsinki, järjestelmän opettelu ja linjaukset, läsnä Arantion edustajien lisäksi Juri Nieminen, Mia Kärkkäinen, Pekka Palm ja Maarit Sievänen. Talousjohtaja on tehnyt viranhaltijapäätöksen vakuustilin avaamisesta.

18.12.2017 Keskustelua tilintarkastajan kanssa. Ei näe riskiä kunnalle, vastaa tarkemmin aineiston saatuaan. Yhteydenotto verottajaan → ohjasi eteenpäin ja lupasivat soittaa takaisin.

19.12.2017 Verottaja soittaa, ei osaa vastata ja pyytää arvonlisäverotuksen kirjallista ohjausta, lähetettävää kysymyspatteria, mihin vastataan.

21.12 Yritysten kokous (valuutan nimi ja säännöt), pankkitilin avaus ja keskustelut pankin kanssa.

27.12 Sysmän kunnanhallitus, päätös valuutan nimestä ja säännöistä.

29.12 Haastattelu tutkijan (Portugali) kanssa englanniksi paikallisvaluutasta + paikallinen tuotanto ja "self sustained local economy".

2018

1.2 Toimittajan haastattelu (saapui Tukholmasta, sveitsiläinen) ja valuuttainfo Teatteritalolla.

27.2 Valuuttatutkijan tapaaminen Sysmässä.

5.3 Mahtia osuuskunnan tapaaminen Sysmässä (some -mainonta) ja tekniikkaan liittyvät asiat: talousjohtaja, Heleppi, Arantio Oy.

7.3 Sysmä-raham lanseeraustilaisuus Teatteritalolla.

16.3 Käynti Arantio Oy Helsinki.

20.3 Yrityspalaveri, tilanteen läpikäynti.

17.4 Arantio Sysmässä, korjauksia / parannuksia, talousjohtaja, kunnanjohtaja + Heleppi.

21.4 Luento Helsinki, sosiaalifoorumi.

23.4 Ohjausryhmä Sysmässä.

2.5 Käyntejä yrityksissä, joissa ongelmia. Uusia käyntejä 15.5 ja 21.5.

3.5 Talousjohtaja ja kunnanjohtaja, tapaaminen.

25.7 Tutkijan tapaaminen Sysmässä.

13.8 Ohjausryhmä Sysmässä.

13.9 Yritysten kokous, sääntömuutokset ja paikallisvaluuttaan suunnitellut muutokset.

26.11 Sysmän kunnanhallitus, päätös digitaalisen rahan lopettamisesta ja fyysisen rahan selvittämisestä.

Paikallisvaluutan eteneminen prosessina hankkeen aikana

2017

Syyskuu

Valmistelua ja aineiston keruuta.

Esimerkki-caset (Wörgl, Bristol, Lewes).

Ennakkotilaisuuksia yrittäjille, kansalaisille ja kunnalle.

Neuvottelut järjestelmätoimittajan kanssa.

Kirjoituksia ja vastauksia medialle.

Lokakuu

Käynnistystoimet.

Yhteydenpito rahoittajaan.

Ohjausryhmä.

Yritysten mukaan kerääminen.

Lainsäädännön selvittäminen ja alv. käytännöt ym.

Tutkijoiden tapaaminen.

Pienyritysten verkosto -osion tapaaminen.

Marraskuu

Pienhankinnat.

Teknisen ratkaisun keskustelut.

Graafinen ilme ja toteutus.

Markkinoinnin suunnittelu.

Työpaja.

Ohjausryhmä.

Koulutus.

Joulukuu

Vaihtokurssi ja valuutan muut säännöt. Fyysisen rahan hylkääminen tässä vaiheessa = vain digitaalinen.

Pankki- ja verkkomaksuasiat.

Tilintarkastaja ja verottaja, kysely alv-menettelystä.

Nettisivut.

Neuvottelut ja tapaamiset mm. järjestelmätoimittaja.

Yritysten kokous ja FAQ.

Sysmän kunnanhallituksen päätös.

Viron e-kansalaisuus ja kybervaluutat sekä rahan painatus.

2018

Tammikuu

Sopimus Arantio (maksuton) ja Paytrail (ei kk-maksua) kanssa.

Talousarvion täytäntöönpano-ohje ja vakuustili.

Toimittajia ja tutkijoita.

Kysymyksiä ja vastauksia eri tahoille.

Säännöt kunnanhallitukseen.

Esitteet ja muu markkinointi.

Yritysten verkostopilotin tilannekatsaus.

Helmikuu

Toimittajia ja tutkijoita.

Kysymyksiä ja vastauksia eri tahoille.

Valuuttainfo.

Verottajan vastaus.

Testaaminen ja harjoitustransaktiot. Tuotantotestit.

Kokeilu yrittäjille.

Loput pienhankinnat.

Tiedotteita.

Maaliskuu

Tekniikan testaus.

Ennakkovalmistelut.

Lanseeraustilaisuus.

Virheiden korjaamista ja testaamista.

Viestintää. Yrittäjien yhteydenottoja.

Uusien yrittäjien mukaan kysymistä.

Talousjohtajan neuvontaa.

Lisää virheiden korjauksia ja neuvotteluja.

Yritysten palaveri.

Tutkijoille ja toimittajille osoitettavan ajankäytön rajaaminen → aikaresurssi tekniikan toimivuuteen.

Huhtikuu

Korjauksia, palautetta, testaamista.

Kriisiviestintää. Markkinoinnin jäädyttäminen.

Yhdistysinfo.

Ohjausryhmä.

Verotus ja kirjanpito tiedon levittäminen.

Toukokuu

Kunnan sysmien vastaanoton järjestäminen.

Käyntejä yrityksissä, joissa ongelmia. Koeostoja.

Säännölliset Skype-palaverit Arantion ja Helepin kanssa. Mitä korjataan / muutetaan ja missä järjestyksessä.

Tiedotteet.

Helikopterirahan mainostus.

Tutkijan tapaaminen.

Kesäkuu-joulukuu

Jatkuvaa taistelua teknisten ongelmien kanssa. Tekniikka saadaan lopulta kuntoon, mutta kesäsesonki menetettiin. Korjaamatta jäi käyttäjämukavuuteen liittyviä tekijöitä. Koska jatkosta ei ollut selvyyttä, enempää muutoksia ei lähdetty tekemään tai hankkimaan.

Hankkeelle osoitetut työpäivät loppuvat, myös pienhankintojen osalta. Jatketaan ”talkoilla” pakolliset.

Ohjausryhmät.

Tiedottaminen.

Digitaalisen rahan alas ajaminen, sääntömuutokset.

Kunnanhallituksen päätös.

Paikallisvaluutan medianäkyvyys hankkeen aikana

Toimittajia Suomesta ja useasta eri maasta. Monipuolisesti erilaista medianäkyvyyttä. Alla listattu vain osa:

Arvotakomon bloki-kirjoitus Sysmän paikallisvaluutasta 2.12.2017 <https://arvotakomo.fi/ploki/>

Yle

<https://yle.fi/uutiset/3-10406058>

Yle Lahti

12.12.2017 Sysmän paikallisvaluutta Hämeen alueuutisissa

<https://areena.yle.fi/1-4305144?autoplay=true>

Yle uutiset netissä

<https://yle.fi/uutiset/3-9974757>

Yle ruotsinkielinen radio

IS ja IL

ESS

Itä-Häme

Lähilehti

MTV

Taloussanomat

Karjalainen

OP Chydenius

Sveitsiläinen toimittaja kävi haastattelemassa lentokentältä vuokratulla autolla!

Lisäksi useat yksityishenkilöt ottivat yhteyttä omatoimisesti, pääosin myönteistä palautetta.

Paikallisvaluutan laajuus hankkeen aikana

Yritysten määrä oli hankkeen alussa 24, lanseeraushetkellä 26 ja yritysten testauspäivänä 30. Tämän jälkeen tuli muutama yksittäinen yritys mukaan sekä yhdistyksiä ja tieosuuskuntia. Tekniset ongelmat, epävarmuus jatkosta ja negatiiviset puheet aiheuttivat sen, että lisää yrityksiä ei liittynyt hankkeen loppuvaiheessa. Suurin puute mukana olleessa yritysraenteessa oli, että ainoa majoitus- ja ravitsemusalan yritys sysmien vastaanotossa oli leirintäalue. Rahan kierto olisi tarvinnut helposti käytettäviä kohteita pienille kertamaksusummille. Tämä olisi lisännyt keskinäistä vaihdantaa.

Sysmiä kiersi hankkeen aikana alle 200 000 €. Enemmistö näistä oli kunnan maksamia avustuksia yhdistyksille ja tieosuuskunnille. Vaihdanta jäi alle tavoitteen. Sesonkiaikana sysmää ei voinut mainostaa teknisistä ongelmista johtuen ja loppuvuodesta ei kannattanut, koska digitaalisesta valuutasta oltiin luopumassa. Tämän johdosta menetettiin tieto siitä, mikä olisi ollut sysmä-raham aito potentiaali, jos kaikki olisi toiminut toivotusti ja olisi voitu markkinoida kesäsesongin alusta loppuun.

Järjestelmätoimittaja ei kyennyt toimittamaan lupaamia tietoa sysmien käytöstä. Loppuraportin laadintahetkellä emme pysty vertaamaan liikkeellä olevien sysmien määrää vakuustilillä oleviin euroihin. Raportoinnin taso ei vastaa lainkaan käynnistysvaiheen keskusteluja siitä, mitä kaikkea tietoa pääkäyttäjät (talousjohtaja, Juri Nieminen ja Pekka Palm) voivat saada hallintapaneelin kautta. Vaihdettujen sysmien määrä, liikkeellä olevien sysmien määrä, tileillä olevien sysmien määrä kuluttajatilit ja yritystililit ym. olisivat olleet perustietoja, mitkä ovat käytössä. Nyt tiedetään ainoastaan vakuustilillä olevien eurojen määrä.

21.12.2018 Lintan Kammarissa Paikallisvaluutan nimeä ja sääntöjä päättämässä. Ihan kaikki eivät kuvaan mahtuneet...

Verkottuminen ja sopimukset hankkeen aikana

Tiede

Aalto yliopisto

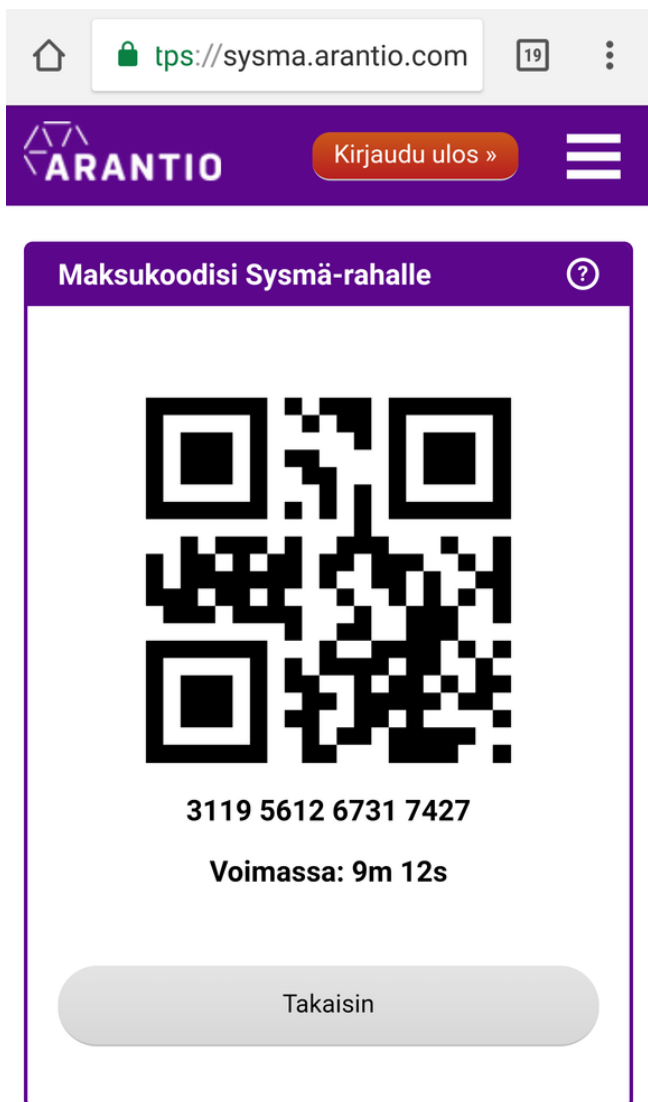
Arvotakomo

VTT Oulu

Paolo Melo, tutkija Portugal

Nikolay Kryachkov: expert at Russian Academy of Sciencies (Kirja: Axiomatics of political economy without "interest" concept (about grain based currency and its roots in art and culture, including "Kalevala").

Digitaalinen sysmäraha kännykällä maksettaessa.

Marcus Petz: have been considering a PhD on the Lake District Pound. Would rather research around this currency in Finland.

Muut

Talousdemokratia ry

Johan Backman: edullinen painatus Venäjällä. Käytettiin digitaalista valuuttaa, joten ei ollut ajankohtainen.

Osa yhteydenotoista jäi kirjaamatta. Teknisten ongelmien ilmaannuttua ja hankkeen aikaresurssin vähetessä luovuttiin osasta kontakteja ajan säästämiseksi.

Sopimukset

Arantio Oy, maksuton 2018 loppuun.

Paytrail Oy, maksuton kuukausimaksu 2018 loppuun.

Pienhankinnat

Heleppi

Mia Kärkkäinen

Neiti Sievänen

Padasjoen kirjapaino

Mahtia osuuskunta

Marcus Petz

Laillisuus selvitykset hankkeen aikana

Useat tahot väittivät hankkeen alkaessa ja sen aikana, että paikallisvaluutta olisi laitton ja Suomen ainoa virallinen valuutta on euro. Useassa euro- ja EU-maassa on käytössä paikallisvaluuttoja, sekä digitaalisina että fyysisinä. Poikkeako Suomen lainsäädäntö?

Laillisuutta selvitettiin sekä lain että verottajan näkökulmasta.

Sisäinen rajattu ja suljettu maksamisen väline on laillinen. Sysmä rajattiin kunnan rajojen sisäpuolelle. Viro aikoo toteuttaa kryptovaluutan ja EKP ei pysty sitä estämään. Muuten valuutta tarvitsisi sijoitusluvan, jos luokitellaan arvopaperiksi.

Verottaja antoi lausunnon ja totesi siinä, että valuutan vaihto on veroton tapahtuma ja arvonlisävero maksetaan tuotteen tai palvelun vaihdannasta, vaihtokurssin mukaan.

Lanseeraustilaisuus ja maailman ensimmäinen sysmä-raha (fyysinen).

Hankkeen aikana esille nousseita parannuksia ja ideoita

Kehitettiin appi (ei apple) QR-koodin luentaa nopeuttamaan. Joihinkin liikkeisiin toimitettiin uudet kännykät, koska nykyiset eivät lukeneet sysmiä. Tätä ei saatu korjattua kaikkiin kännykkämalleihin. Digitaaliseen sovellukseen tehtiin useita parannuksia hankkeen aikana. Käyttäjäkokemuksen parantaminen ei kuitenkaan onnistunut riittävästi ja järjestelmään jäi useita pieniä, mutta turhauttavia puutteita. Esimerkkinä sysmä-rahaman kirjoittaminen isolla kirjaimella, vaikka asiasta huomautettiin useasti monen henkilön toimesta. Samoin rahalle oli päätetty voimassaoloaika 31.12.2018 jo käynnistysvaiheen säännöissä, jotta ei tulisi ongelmia hankkeen mahdollisesti päättyessä ilman jatkoa. Siitä huolimatta sysmä-rahamaa sai nostaa aluksi ilman määräaika tulostettavassa rahassa tai tietoa rahan päättymisestä 31.12.2018 digitaalisen rahan vaihtotilanteessa.

Fyysisen valuutan liikkeelle laskeminen olisi eri konsepti kuin digitaalinen raha. Turistit haluavat hankkia jotain fyysistä muistoksi ja keräilijät ovat kiinnostuneita keräilykappaleista. Fyysisen rahan rooli olisi selkeästi turistien ja keräilijöiden houkuttelu Sysmään. Fyysinen raha olisi myös helppokäyttöinen niille, jotka kokevat digitaalisuuden vaikeaksi. Esimerkkikohteista Bristolissa on käytössä sekä fyysinen että digitaalinen raha ja Lewesissä vain fyysinen.

Vakuustilillä oleville euroille tuoton hakeminen: valuutan arvo muuttuu kelluvaksi vakuustilin arvon mukaan. Vakuustilillä olevia rahoja voisi sijoittaa ja sijoitusten arvon nousu tai lasku vaikuttaa valuutan arvoon. Tämä tuotto olisi samalla keino rahoittaa järjestelmän ylläpitokulut hankevuoden jälkeen. Tämä olisi edellyttänyt rahalle pitkää elinkaarta, jotta sijoitusten satunnaisvaihtelut poistuvat ja tuotto on pitkällä aikajänteellä positiivista. Tähän ei lähdetty, mutta olisi ollut teoriassa mahdollista.

Vapaiden sysmien käyttö yrityslainoitukseen: kaikki sysmät eivät koskaan ole samaan aikaan liikkeellä. Täten osan sysmistä voisi käyttää niin halutessaan aloittavien yritysten lainoitukseen, mikä lisäisi työllisyyttä. Tämä sisältää riskin takaisinmaksusta. Tähän ei lähdetty, mutta olisi ollut teoriassa mahdollista.

Rahan liikkeelle laskeminen ilman vakuutta: Kunta olisi voinut laskea sysmiä liikkeelle ilman vakuustilille rahanvaihtohetkellä siirtyviä euroja. Sysmät olisivat olleet liikkeellä kunnan yleisvakuudella (vakavarainen julkisyhteisö) ilman fyysistä vastavakuutta. Rahan kierron lakatessa kunta olisi lunastanut liikkeelle laskemansa sysmät euroiksi. Yksityisten henkilöiden rahanvaihto olisi tapahtunut normaalisti euroista sysmiksi. Tähän ei lähdetty, mutta olisi ollut teoriassa mahdollista.

Kryptovaluutta ts. lohkoketjuteknologia toimii Utility Tokenin avulla. Arvon määrittäminen ja varmistus tapahtuu useassa paikassa yhtä aikaa. Sysmää ei lähdetty toteuttamaan lohkoketjuna, mutta se olisi ollut teoriassa mahdollista.

Kulujen poistaminen mukana olevilta yrityksiltä: olisi täysin mahdollista toteuttaa valuutta niin, että sen käyttö olisi yrityksille maksutonta. Maksuttomuus tarkoittaa sitä, että vaihtokurssi on 1:1 ja maksutapahtumista ei peritä kuluja, kuten pankki- ja luottokorttimaksuista. Valuutan arvo

voitaisiin muuttaa kelluvaksi sen mukaan paljonko sysmiä on liikkeellä suhteessa siihen, paljonko vakuustilillä on rahaa. Tämä olisi ollut varteenotettava toimintatapa, mikäli digitaalinen raha olisi jatkunut vuodelle 2019.

Kryptovaluutta mahdollistaisi kokonaan euroista irrottamisen: kryptovaluuttaa voi laskea liikkeelle ilman vastavakuutta. Talousdemokratia ry ja muu aineisto. Tämä ei kuulunut hankkeen tavoitteisiin, joten tähän ei käytetty enempää aikaa.

MobilePay: Sysmä-raham olisi voinut tai voi jatkossa toteuttaa MobilePay tavalla. Tähän ei lähdetty, mutta olisi ollut teoriassa mahdollista. Jatkossa, jos joskus digitaaliseen rahaan palataan, tämä on varteenotettava tapa.

Sysmän vaakuna.

Innovaation diffuusioteoria

Innovaattorit (2,5 % väestöstä) ovat rohkeita ihmisiä, jotka haluavat testata uusia ideoita. Innovaattorit eivät ole välttämättä erilaisuutensa vuoksi yhteiskunnan arvostetuimpia henkilöitä, joten heidän merkityksensä trendin omaksumisessa yhteiskunnassa on pieni. Sen sijaan aikaiset omaksijat (trendinasettajat, 13.5 % väestöstä) ovat persoonia, joilla on vaikutusvaltaa ja jotka näkevät muutokset positiivisena ja joita muut ryhmät lopulta seuraavat. He ovat yhteiskunnassa arvostetuimpia henkilöitä ja paikallisemmin verkostoituneita kuin innovaattorit. Aikaiset omaksijat ovat mielipidejohtajia, joita muut seuraavat, koska heidän odotetaan tekevän järkeviä päätöksiä ja heidän arviointikykyään arvostetaan. Sysmä-raha hankkeessa paikalliset aikaiset omaksijat eivät liikahtaneet ja näyttäneet esimerkkiä suurille massoille. Tämä on suurin yksittäinen syy, miksi sysmä-rahaa ei käytetty laajemmin, edes mukana olevien yritysten kesken.

Aikainen enemmistö (34 % väestöstä) ovat trendin seuraajia. He eivät ole mielipidejohtajia. He haluavat ensin nähdä jonkun muun (aikainen omaksuja esimerkin näyttäjänä) käyttävän tuotetta

tai innovaatiota ennen kuin omaksuvat se itse. He ovat avoimia uusille asioille, mutta haluavat olla varmoja siitä, että nämä asiat ovat hyväksytyjä yhteiskunnassa.

Myöhäinen enemmistö (34 % väestöstä) omaksuu uuden innovaation vasta, kun sille alkaa tulla sosiaalista painetta. Innovaation omaksuminen tapahtuu ryhmäpaineen kautta ja vasta kun se on levinnyt laajalle yhteiskuntaan. Paikallisvaluutan tapauksessa vasta kun puolet paikallisesta väestöstä sitä jo käyttää. Tämä ei ole olennainen eikä lyhyellä aikavälillä realistinen kohderyhmä paikallisvaluutalle.

Myöhäiset omaksijat (16 % väestöstä) suhtautuu skeptisesti innovaattoreihin. He ovat muutosvastaisia ja jopa aktiivisesti vastustavat muutosta. He eivät lähtökohtaisesti suostu käyttämään uutta teknologiaa. Auto, tv, kännykkä ym. ilmestyivät, jos ilmestyivät ollenkaan, viimeiseksi näihin talouksiin. Tämä kohderyhmä on merkityksellinen paikallisvaluutalle korkeintaan negatiivisen some (jos ovat ottaneet käyttöön) ym. palautteen hallinnan kautta, koska tämä kohderyhmä ei tule koskaan paikallisvaluutaa käyttämään.

Paikallisvaluutta on sosiaalinen, ei tekninen, innovaatio. Täten myös sen onnistumisen määrittää sosiaalinen käyttäytyminen. Vaikka alussa olikin juuri ratkaisevalla hetkellä ja liian pitkäkestoisia teknisiä ongelmia, digitaalinen sysmä-raha kaatui lopulta paikallisyhteisön sosiaalisiin syihin. Osalle digitaalinen raha oli liian vaikea ja osalle periaatteellisen vastustuksen kohde. Avustusten maksaminen sysminä saattoi vaikuttaa osalle toimijoista kielteisesti, koska koettiin ”pakkoa” käyttää sysmiä. Fyysiselle rahalle olisi ollut helpompi saada paikallisyhteisön laaja hyväksyntä. Ei pidä kuitenkaan liioitella vastustuksen määrään. Enemmistö suhtautui myönteisesti ja pieni, mutta äänekäs vähemmistö kuulostaa kokoaan suuremmalta. Todellinen syy läpimurron toteutumattomuudelle on aikaisten omaksujien käyttäytyminen ja liian lyhyt hankeaika, jossa ei ollut mahdollista selvittää toimivan tekniikan oloissa todellista potentiaalia.

Jatkotoimenpiteet ja johtopäätökset

Monet tahot ovat ottaneet yhteyttä ja pyytäneet, että sysmä-raha jatkuisi, esimerkkinä Hämeen kauppakamarin edustaja. Taloudelliset sekä käyttäjäkokemuksesta johtuvat syyt johtivat kuitenkin siihen, että digitaalisesta rahasta päädyttiin luopumaan. Selvitykset fyysisen rahan käytöstä ovat kesken loppuraportin kirjoitushetkellä.

Paikallisvaluutta avasi useita jatkokehitysmahdollisuuksia. Virossa on e-kansalaisuus ja suunnitteilla kryptovaluutta. Sysmässä oli / on paikallisvaluutta ja mahdollisuus ottaa e-kuntalaisuus käyttöön ensimmäisenä Suomessa. E-kuntalaisuus olisi erityisesti markkinointi- ja myyntikonsepti. Kuka vaan voisi kirjautua e-sysmäiseksi ja joko päästä sen avulla palveluvalikoiman piiriin tai siirtää konkreettisesti verokirjat Sysmään niin yksityishenkilönä kuin yrityksenäkin.

Digitaalisen rahan työmäärä ylitti massiivisesti hankkeen aika- ja talousresurssin. Hanke saatettiin loppuun ns. talkoohengessä. Vanha sanonta ”ken kuuseen kurkottaa, se katajaan kapsahtaa” kuvaa hyvin tätä hanketta. Siirtyminen fyysisestä rahasta digitaaliseen lisäsi työmäärää moninkertaiseksi ja hankkeen resurssi osoittautui tähän täysin riittämättömäksi. Toisaalta missä muualla edes globaalisti on polkaistu digitaalinen paikallisvaluutta pystyyn näin vähäisillä resursseilla. Joskus jotain suurta saavutetaan juuri siksi, ettei etukäteen tiedetä mihin ryhdytään. Tällöin ei osata sanoa ei, koska ei tiedetä todellista työmäärää, mikä edessä on.

Digitaalisen rahan logiikka, minkä mukaan säännöt laadittiin oli edistää paikallistalouden kiertoa. Tällöin kyse ei ole vain siitä, että kuluttajat ostavat yrityksistä tuotteita tai palveluja sysminä vaan myös yritykset tekevät vaihdantaa keskenään ja kunta ottaa ja maksaa sysminä kaiken mahdollisen. Paikallisvaluutan ympärille ei syntynyt riittävää yhteishenkeä ja eri alojen yritysten laajaa liittymistä, jotta luontainen paikallistalouden kierto olisi mahdollistunut. Sääntöjä muutettiin hankkeen aikana niin, että valuutan painopiste on lisäasiakkaissa yrityksille ei, keskinäinen vaihdanta yritysten välillä.

Hankkeen kannalta kriittinen hetki oli heti ensimmäinen ohjausryhmä, jossa päätettiin edetä digitaalisella valuutalla, hankehakemuksessa alun perin mainitun fyysisen rahan (kuponkieuron) sijaan. Tämä muutti koko hankkeen luonteen, enemmän kuin sillä hetkellä osattiin arvata. Kaikki seuraukset hyvine ja huonoine kokemuksineen olivat seurausta tästä linjauksesta.

Jatkotoimenpiteenä selvitetään fyysistä rahaa ja sen toteutettavuutta. Rajoitteena on vähäinen taloudellinen resurssi, mikä sysmä-rahan jatkolle fyysisenä on käytettävissä. Selvitykset ovat kesken ja tästä syystä tämän loppuraportin laadinnan hetkellä ei ole tietoa, jatkuuko sysmä-raha 2019 vai ei.

Hankkeen tärkeimmät tulokset ja johtopäätökset

- 1) Toteutettiin Suomen ensimmäinen digitaalinen paikallisvaluutta.
- 2) Digitaalisen valuutan työmäärä on moninkertainen fyysiseen verrattuna. Hankkeen aika- ja talousresurssit olivat alimitoitettuja digitaaliseen valuuttaan. Tämä paljastui, kun tekniset ongelmat ilmaantuivat käynnistysvaiheessa. Vaadittiin hankkeen budjetin päälle talkoohenkeä, että yleensä kriisistä selvittiin niin, että tieto siitä ei levinnyt laajalle.
- 3) Tekniset ongelmat söivät hankkeen alun ja kesäsesongin. Lanseeraus oli vasta maaliskuussa, mutta markkinointia ei voinut tehdä suunnitellusti edes kesällä, koska se olisi vain lisännyt käyttäjien valitusten määrää. Sitten kun järjestelmä alkoi toimia virheettömästi, hankeaika oli jo loppupuolella ja ei ollut syytä panostaa tai markkinoida loppuvaa toimintoa.
- 4) Maksuton teknisen järjestelmän yhteistyökumppani hankkeen ajaksi ei auta, jos hankkeen jälkeen hintapyyntö on kohtuuton, eikä kunnalla ole edellytyksiä ylläpitää järjestelmää.
- 5) Osa kuluttajista kerää rahaa, eikä edes aio käyttää sitä. Tämä on järjestelmän ylläpitäjän voittoa, mutta käyttämätön raha ei hyödytä yrityksiä.
- 6) Sysmän ulkopuolella sysmä-raha sai paljon myönteistä näkyvyyttä, ulkomaita myöten. Paikallisesti suhtautuminen oli osalla kielteistä.
- 7) Asiakaskokemus ei ollut riittävän helppo. Järjestelmä oli periaatteessa yksinkertainen ja helppo käyttää. Osa käyttäjistä piti sysmää helppokäyttöisenä, mutta se ei auta, jos liian moni kokee sen vaikeaksi. Myös osa yrittäjistä ei osannut käyttää neuvonnasta huolimatta maksujen vastaanottoa, mikä oli pahempi puute asiakaspalvelulle kuin kuluttajien osaaminen.
- 8) Paikallisvaluutta edellyttää onnistuakseen vahvaa paikallista me-henkeä. Nyt se jäi liian pienen piirin, n. 30 yritystä, toiminnaksi. Mukaan tarvittaisiin enemmän ja eri aloilta yrityksiä, jotta luontaista vaihdanta olisi enemmän.
- 9) Turistivaluutta on helpompi toteuttaa kuin paikallistalouden kiertoa vahvistamaan pyrkivä valuutta. Turistivaluutassa kohderyhmänä ovat matkailijat, vapaa-ajan asukkaat tai keräilijät, jotka saapuvat paikkakunnalle käyttämään tai hankkimaan paikallisvaluutta fyysisenä.
- 10) Sysmä-raha olisi lyönyt läpi varmasti, jos käytössä olisi ollut 10 kertaa isommat resurssit!

Hankkeen tulokset suhteessa tavoitteisiin

Toimenpiteet	Tavoite	Tulos
Käynnistyvät kehitysprosessit	1	1
Kansainvälisen tason referenssikohteet	1	2
Käynnistyvät kokeilut	1	1
Myötävaikutuksella syntyvät uudet yritykset	5	(2-3)
Myötävaikutuksella syntyvät uudet työpaikat	10	?

Kehitysprosessi oli pienyritysten verkosto.

Referenssikohde oli alun perin Lewesin punta, mutta käytettiin myös Bristolin puntaa, koska hankkeen aikana päädyttiin vain digitaaliseen rahaan. Lewesissä on käytössä vain fyysinen raha, Bristolissa myös digitaalinen.

Kokeilu oli digitaalinen paikallisvaluutta.

Myötävaikutuksella syntyneet ”uudet yritykset” olivat kirjansa Sysmään paikallisen rahan ansiosta vaihtaneita. Kolmannen vaihtoa ei voi todentaa, koska oli oma ilmoitus, että aikoo vaihtaa. Sitä ei ole tarkistettu rekisteristä. Todistetusti Sysmän kunnan yhteisöverokertymä lisääntyy siirtojen ansiosta vähintään 20 000 € vuodessa. Kokonaan uutta yritystä Sysmään ei tietojen mukaan hankkeen vaikutuksesta hankekauden aikana perustettu, mutta jatkossa saatetaan perustaa, jos pienyritysten verkoston kautta yhteistyö lisää työtä paikkakunnalle.

Myötävaikutuksella syntyneitä uusia vakituisia työpaikkoja ei syntynyt hankekauden aikana. Mahdolliset lisäykset tapahtuvat, jos pienyritysten verkoston kautta yhteistyö lisää työtä paikkakunnalle. Epäsuorasti kesäajalle työllistyi mm. leirintäalueella aiempaa kesää enemmän, koska kyseessä oli hyvä matkailijakesä. Paikallisvaluutan ansiosta Sysmään saapuneiden turistien tarkkaa määrää ei tiedetä, eikä tätä kautta epäsuoraa vaikutusta työllisyyteen.